

УДК 343.98

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.3.41>

**Артем Володимирович Коваленко,**

*кандидат юридичних наук, доцент,  
Луганський навчально-науковий інститут імені Е. О. Дідоренка  
Донецького державного університету внутрішніх справ,  
кафедра поліцейської діяльності (професор);*

 <https://orcid.org/0000-0003-3665-0147>,  
e-mail: [new4or@gmail.com](mailto:new4or@gmail.com)

---

**ОГЛЯД КОМП'ЮТЕРНИХ ДАНИХ:  
СУТНІСТЬ І ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ**

---

*Статтю присвячено з'ясуванню сутності і процесуального порядку проведення огляду комп'ютерних даних у кримінальному провадженні. Визначено, що безпосереднім об'єктом такого огляду є аудіо-візуальний вираз комп'ютерних даних. Наголошено, що процесуальний порядок проведення цієї процесуальної дії регламентовано статтями 104, 105, 223, 237 Кримінального процесуального кодексу України. Огляд комп'ютерних даних визначено як гласну слідчу (розшукову) дію, що проводиться стороною обвинувачення з використанням електронно-обчислювальної техніки шляхом безпосереднього сприйняття аудіо-візуального виразу комп'ютерних даних з метою отримання відомостей про факти, що мають значення для кримінального провадження.*

**Ключові слова:** кримінальне провадження, доказування, збирання доказів, слідчі (розшукові) дії, огляд, комп'ютерні дані.

*Оригінальна стаття*

**Постановка проблеми**

Початок нового витка збройної агресії російської федерації в лютому 2022 року став катализатором діяльності українських законотворців. Так, у сфері кримінальної юстиції було запроваджено відповідальність за вчинення низки нових суспільно небезпечних діянь, урегульовано відносини щодо здійснення кримінального провадження в умовах правового режиму воєнного стану, регламентовано особливості проведення окремих процесуальних дії. Поза тим Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам» від 15 березня 2022 року № 2137-IX<sup>1</sup> було

---

<sup>1</sup> Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам : Закон України від 15.03.2022 № 2137-IX // База даних (БД) «Законодавство

запроваджено новий легальний різновид огляду у кримінальному провадженні – огляд комп'ютерних даних. Відповідно до пояснювальної записки до проєкту згаданого Закону метою законодавчих змін є посилення можливостей боротьби з кіберзлочинністю та покращення реагування правоохоронних органів на кримінальні правопорушення і затримання осіб, які їх вчинили, зокрема під час режиму воєнного стану.

Унаслідок запровадження описаної новели кримінального процесуального законодавства перед ученими процесуалістами та криміналістами постає завдання щодо з'ясування сутності, формулювання дефініції огляду комп'ютерної техніки, визначення процесуального порядку його проведення, а також відмежування цієї слідчої (розшукової) дії від інших раніше відомих науці та практиці процесуальних дій.

### **Стан дослідження проблеми**

У зв'язку із суцільною діджиталізацією суспільного життя вітчизняні та зарубіжні дослідники активно приділяють увагу проблемам роботи із цифровими (електронними) джерелами доказової інформації у кримінальному провадженні. Так, нами раніше було сформульовано рекомендації щодо огляду електронних документів під час розслідування посягань на життя і здоров'я журналістів [1]. А. В. Гутник та А. Я. Хитра дослідили процесуальні і криміналістичні аспекти використання електронних документів у доказуванні [2]. О. В. Захарова [3], О. В. Манжай [4], О. В. Одерій [5] та інші учені доклали зусиль до опрацювання проблем дослідження комп'ютерної техніки. Р. А. Степанюк і С. І. Перлін [6], В. М. Шевчук [7] та низка інших науковців розглянули перспективи цифровізації науки криміналістики в цілому. Також варто звернути увагу на так званий протокол Берклі<sup>1</sup>, розроблений за участі дослідників університету м. Берклі (штат Каліфорнія, США). Цей протокол є комплексом рекомендацій щодо ефективного використання цифрової інформації з відкритим доступом під час розслідування міжнародних порушень прав людини і гуманітарного права. Однак сьогодні у спеціальній літературі ще не було вирішено проблеми з'ясування сутності, процесуального порядку і тактики проведення огляду комп'ютерних даних, а згаданий вище протокол Берклі потребує адаптування до норм українського законодавства та вітчизняної правоохоронної практики, що додатково вказує на актуальність пропонованого дослідження.

---

України / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20> (дата звернення: 13.08.2023).

<sup>1</sup> Berkeley Protocol on Digital Open Source Investigations // United Nations : сайт. URL: [https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-04/OHCHR\\_BerkeleyProtocol.pdf](https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-04/OHCHR_BerkeleyProtocol.pdf) (дата звернення: 13.08.2023).

### **Мета і завдання дослідження**

Метою цієї статті є з'ясування сутності, окреслення правових вимог до проведення та формулювання дефініції огляду комп'ютерних даних у кримінальному провадженні.

Для досягнення вказаної мети потрібно вирішити такі *завдання*: 1) визначити підстави законодавчої та доктринальної класифікації огляду; 2) з'ясувати безпосередній об'єкт огляду комп'ютерних даних; 3) відмежувати огляд комп'ютерних даних від суміжних процесуальних дій; 4) розкрити процесуальний порядок досліджуваного виду огляду; 5) сформулювати дефініцію огляду комп'ютерних даних.

### **Наукова новизна дослідження**

У межах дослідження на підставі аналізу положень чинного кримінального процесуального законодавства та сучасної наукової думки з'ясовано сутність, розкрито процесуальний порядок проведення та сформульовано дефініцію огляду комп'ютерних даних. Результати дослідження закладають підвалини для подальшого науково-теоретичного опрацювання огляду комп'ютерних даних як слідчої (розшукової) дії, зокрема формулювання практично орієнтованих рекомендацій щодо організації і тактики її проведення.

### **Виклад основного матеріалу**

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) закріплює найбільш загальні законодавчі вимоги до проведення огляду у кримінальному провадженні. Крім того, він називає певні різновиди оглядів залежно від об'єкта такої слідчої (розшукової) дії. Зокрема, до внесення у березні 2022 року змін до КПК України законодавчо були закріплені такі різновиди досудового огляду: огляд місця події (ч. 3 ст. 214 КПК України), огляди місцевості, приміщення, речей та документів (ч. 1 ст. 237 КПК України), огляд житла чи іншого володіння особи (ч. 2 ст. 237 КПК України), огляд трупа (ст. 238 КПК України), огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією (ст. 239 КПК України), освідування (ст. 241 КПК України) як огляд живої людини. Окрім того, статтями 357–359, 361 КПК України передбачені різновиди судового огляду: дослідження речових доказів (речові докази *оглядаються* судом), дослідження документів, дослідження звуко- і відеозаписів та огляд на місці<sup>1</sup>.

Варто погодитися з Є. Д. Лук'янчиковим і Б. Є. Лук'янчиковим, що процесуально закріплений перелік видів огляду не може бути вичерпним, адже предмети матеріального світу, які оглядаються,

---

<sup>1</sup> Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 13.08.2023).

можуть бути надзвичайно різноманітними, як і світ, у котрому ми живемо [8, с. 269], тому перелічити у кримінальному процесуальному законі всі різновиди цієї процесуальної дії просто неможливо. На нашу думку, законодавча класифікація оглядів має насамперед ілюструвати особливості процесуального порядку їх проведення. Тобто кримінальне процесуальне законодавство має вказувати тільки на ті різновиди огляду, що мають певну специфіку правового регулювання їх провадження. Так само доктринальний поділ оглядів на різновиди необхідний для формулювання більш конкретних тактичних рекомендацій щодо кожного з них. Завдяки такому поділу можуть бути надалі класифіковані легально закріплені види оглядів, що мають спільні вимоги закону до їх проведення, проте суттєво відрізняються за організацією і тактикою.

У березні 2022 року у КПК України було закріплено новий легально визначений вид огляду – огляд комп'ютерних даних, який є новелою кримінального процесуального законодавства та потребує теоретичного опрацювання. Для з'ясування сутності досліджуваного різновиду огляду доцільно насамперед визначити, що є його об'єктом. У цьому разі об'єктом огляду є комп'ютерні дані, які ми пропонуємо розуміти як інформацію, що міститься в запам'ятовуючому пристрої електронно-обчислювального приладу у форматі, придатному для обробки, пересилання й інтерпретування обчислювальними пристроями комп'ютерної техніки. У разі, якщо комп'ютерні дані були створені або змінені правопорушником чи іншими особами у зв'язку з учиненням кримінального правопорушення, такі дані варто вважати електронними (цифровими) слідами кримінального правопорушення [9, с. 114]. Крім того, після проведення їх огляду комп'ютерні дані можуть набути статусу процесуального джерела доказів – електронного документа за умови, що вони відповідають вимогам ч. 1 ст. 99 КПК України. У цьому контексті підтримуємо позицію А. В. Гутник та А. Я. Хитри, які зауважили, що основною метою документа є збереження та передача інформації, а отже, відомості в електронній формі повинні визнаватись електронними документами без прив'язки до їх фізичного носія як матеріального об'єкта [2, с. 34].

В. К. Весельський слушно вказував, що слідчий огляд із гносеологічної точки зору здійснюється шляхом застосування комплексу пізнавальних методів, процедур, прийомів, серед яких домінує метод спостереження. Цей метод поєднується з методами вимірювання, порівнянням, описом, а за необхідності з експериментом [10, с. 152]. На думку В. О. Малярової, сутність слідчого огляду полягає в тому, що слідчий (прокурор) під час кримінального провадження безпосередньо та за допомогою власних органів чуття переконається в існуванні і характері фактів, які мають доказове значення [11, с. 273].

Комп'ютерні дані за своїм визначенням є нематеріальним об'єктом, характеристики якого не можуть бути опрацьовані органами відчуття людини без додаткового перетворення (інтерпретації) за допомогою комп'ютерної техніки в аудіо-візуальну форму, прийнятну для людини. Видається, що під час огляду комп'ютерних даних безпосередньому сприйняттю уповноваженими особами підлягає саме аудіо-візуальний вираз відповідних даних.

Після інтерпретації засобами комп'ютерної техніки інформація, яку несуть такі дані, може бути відображена на екрані комп'ютера чи роздрукована в закодованій формі (байт-код, бінарний код, синтаксичний запис тощо). Комп'ютерні дані, які містять текст, зображення, звуки й інші аудіо-візуальні форми інформації, можуть бути відтворені через пристрої виведення даних, а код, що містить алгоритми дій, може бути виконано (запущено програму). Аудіо-візуальна форма відображення даних зазвичай доступна через використання спеціального (асоційованого) програмного забезпечення [9, с. 114]. Тому варто зауважити, що огляд комп'ютерних даних може проводитися тільки із застосуванням електронно-обчислювальної техніки.

Під час проведення такого різновиду огляду дослідженню та фіксуванню підлягають тип даних, їх формат (розширення назви та внутрішня структура даних), каталог розміщення кожного файлу, метадані (розмір файлу, час створення й останньої зміни, назва асоційованого програмного забезпечення тощо), а також зміст даних, що оглядаються (за формулюванням КПК України, «інформація, яку вони містять»).

Саме за об'єктом дослідження варто відмежовувати огляд комп'ютерних даних від раніше відомого практиці огляду комп'ютерної техніки. У другому випадку безпосереднім об'єктом огляду є комп'ютерна техніка – електронно-обчислювальні пристрої різноманітного призначення, зовнішні носії комп'ютерних даних, периферійні (допоміжні) прилади тощо. Так само комп'ютерну техніку можна поділити на низку різновидів, кожен з яких має власну специфіку огляду: побутова та професійна, мобільна й стаціонарна, з можливістю віддаленого (мережевого) доступу та без, основна й периферійна тощо. У результаті проведення огляду вилучені (отримані, витребувані) електронно-обчислювальні прилади, носії комп'ютерних даних можуть набути статусу речових доказів за умови, якщо вони відповідають вимогам ч. 1 ст. 98 КПК України. Під час проведення огляду комп'ютерної техніки дослідженню та фіксуванню підлягають апаратний комплекс (*hardware*), конфігурація обладнання, наявність і найменування периферійних пристроїв, стан та справність обладнання, наявність у пам'яті пристрою встановленого програмного забезпечення (*software*) й інших комп'ютерних даних. При цьому, на нашу думку, встановлення змісту й інших реквізитів самих комп'ютерних даних виходить

за межі завдань огляду комп'ютерної техніки і має вважатися складовою огляду комп'ютерних даних [12, с. 111].

У зв'язку із цим варто зауважити, що проведення огляду комп'ютерних даних може як поєднуватися з оглядом комп'ютерної техніки, так і відбуватися окремо. У першому випадку огляд комп'ютерних даних здійснюється з використанням апаратних та програмних засобів комп'ютерної техніки, що оглядається, у другому – комп'ютерні дані вилучаються (отримуються, витребуються) разом із носієм даних або копіюються на заздалегідь підготований носій і оглядаються з використанням службової комп'ютерної техніки. За цим критерієм співвідношення оглядів комп'ютерних даних та комп'ютерної техніки можна умовно порівняти зі співвідношенням огляду місця події (де виявлено труп) та огляду трупа. Останній може проводитися як одночасно з оглядом місця події за місцем виявлення трупа, так і окремо – за місцем його зберігання.

Для з'ясування сутності та формулювання визначення огляду комп'ютерних даних необхідно також висвітлити процесуальний порядок проведення такої слідчої (розшукової) дії. Огляд комп'ютерних даних є легально визначеним різновидом огляду, процесуальні вимоги до його проведення безпосередньо встановлені абз. 2 ч. 2 ст. 237 КПК України. Так, згадана процесуальна дія проводиться слідчим, прокурором шляхом відображення у протоколі огляду інформації, яку вони містять, у формі, придатній для сприйняття їх змісту (за допомогою електронних засобів, фотозйомки, відеозапису, зйомки та/або відеозапису екрана тощо або в паперовій формі). Крім того, огляд є однією зі слідчих (розшукових) дій, тобто процесуально дією, спрямованою на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні (ч. 1 ст. 223 КПК України). Отже, процесуальний порядок його проведення встановлено як статтями КПК України, що безпосередньо регулюють цю слідчу (розшукову) дію (для огляду комп'ютерних даних – ст. 237), так і більш загальними вимогами до проведення слідчих (розшукових) дій (ст. 223 КПК України), до збирання й перевірки доказів (глава 4 КПК України) та засадами кримінального провадження (глава 2 КПК України) тощо.

Суб'єктами проведення огляду комп'ютерних даних, як зазначено в абз. 2 ч. 2 ст. 237 КПК України, є слідчий та прокурор, а також дізнавач, який відповідно до ч. 1 ст. 40-1 КПК України при здійсненні дізнання наділяється повноваженнями слідчого. Проводити цю слідчу (розшукову) дію також можуть детективи Національного антикорупційного бюро України і Бюро економічної безпеки, які є представниками органів досудового розслідування в розумінні ч. 2 ст. 38 КПК України.

Крім того, за письмовим дорученням перелічених суб'єктів відповідний різновид огляду можуть здійснювати співробітники оперативних підрозділів (ст. 41 КПК України). У цьому контексті цікавим є питання розмежування огляду комп'ютерних даних та зняття інформації з електронних інформаційних систем (далі – ЕІС), доступ до яких не обмежується їх власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (що так само здійснюється уповноваженими оперативними співробітниками). І. В. Басиста зауважує, що зняття інформації із загальнодоступних ресурсів не пов'язане із втручанням у приватне спілкування і тому не потребує дозволу слідчого судді [13, с. 349]. О. П. Бабіков, відмежовуючи згадані вище процесуальні дії, наголошує, що положення абз. 2 ч. 2 ст. 237, статей 104, 105 КПК України надають право (повноваження) одержувати різноманітну інформацію, яка міститься в електронних інформаційних системах, їх частинах, за умов, що вона надається за згодою власника (добровільно), здійснюється гласно, без дотримання режиму секретності і не пов'язана із втручанням у приватне життя [14, с. 188]. У цілому погоджуючись із науковцем, додамо, що дослідження комп'ютерних даних за умови фізичного доступу уповноваженої особи до їх носія, отримання цього носія гласно й у спосіб, передбачений законом (отримання, витребування, тимчасовий доступ, тимчасове вилучення під час огляду, вилучення під час обшуку тощо), має вважатися саме оглядом комп'ютерних даних і не містить негласної складової. Водночас не можемо погодитися з О. П. Бабіковим щодо віднесення зняття інформації з електронної інформаційної системи з відома та з дозволу її власника до негласних слідчих (розшукових) дій. На нашу думку, у розумінні ч. 2 ст. 93 КПК України такі дії можна вважати отриманням електронних документів (доказів) від володільця системи з подальшим дослідженням відповідних комп'ютерних даних у порядку абз. 2 ч. 2 ст. 237 КПК України. Щодо зняття інформації з ЕІС, доступ до яких не обмежується системою логічного захисту, О. П. Бабіков зауважує, що ця процесуальна дія може проводитися негласно або гласно, з присвоєнням грифу секретності на розсуд особи, яка її проводить [14, с. 190]. У цьому разі розмежування огляду комп'ютерних даних та зняття інформації з ЕІС, на нашу думку, є доволі умовним і здійснюється тільки за критерієм гласності та, власне, присвоєння чи не присвоєння грифу секретності на розсуд суб'єкта проведення.

Щодо обов'язкової участі інших осіб у проведенні досліджуваної процесуальної дії, то, виходячи із вимог абз. 2 ч. 2 та ч. 7 ст. 237 КПК України, залучення спеціаліста до проведення огляду комп'ютерних даних є не обов'язковим і слідчий, дізнавач, детектив, прокурор можуть проводити цю слідчу (розшукову) дію самостійно за наявності

необхідних знань і технічних навичок. Водночас ч. 4 ст. 99 КПК України вимагає залучення спеціаліста під час створення копій комп'ютерних даних для того, щоб створені копії (дублікати) в майбутньому могли бути визнані судом як оригінал документа. Видається, що описана вимога продиктована потребою унеможливити внесення змін до комп'ютерних даних під час їх копіювання, з чим, на думку законодавця, здатний упоратися тільки спеціаліст. У цьому аспекті ми не погоджуємося із формулюванням ч. 4 ст. 99 КПК України і вважаємо, що суд має оцінювати не присутність спеціаліста під час копіювання комп'ютерних даних, а дотримання техніко-криміналістичних і комп'ютерно-технічних вимог під час його проведення. Утім, поки згадані вимоги наявні у ст. 99 КПК України, рекомендуємо все ж таки залучати спеціаліста до проведення огляду комп'ютерних даних та виготовлення додатків до протоколу цієї процесуальної дії.

Кримінальний процесуальний кодекс України не передбачає можливості проведення огляду комп'ютерних даних як самостійної судової дії. Під час судового розгляду дослідженню підлягають електронні документи в порядку ст. 358 КПК України у випадках, коли первинні комп'ютерні дані містять текстову інформацію, та в порядку ст. 359 КПК України у випадках, коли первинні комп'ютерні дані несуть інформацію в аудіо-візуальній формі. При цьому відкритим лишається питання про порядок судового дослідження комп'ютерних даних, що не відповідають ознакам документа (наприклад, пошкоджених, фрагментарних даних тощо).

Кримінальний процесуальний закон також встановлює певні специфічні вимоги до фіксування перебігу та результатів огляду комп'ютерних даних. Так, до протоколу цієї процесуальної дії відповідно до вимог абз. 2 ч. 2 ст. 237 КПК України має бути занесено інформацію, яку містять оглянуті комп'ютерні дані «у формі, придатній для сприйняття їх змісту (за допомогою електронних засобів, фотозйомки, відеозапису, зйомки та/або відеозапису екрана тощо або у паперовій формі)». Видається, що в описовій частині протоколу цієї слідчої (розшукової) дії має міститися *візуальний* вираз отриманої інформації (тобто текст і зображення), у той час як її *аудіо-візуальний* вираз (відео-, аудіофайли) може міститися на комп'ютерних носіях серед додатків до протоколу. Щодо самих додатків, то, керуючись п. 4 ч. 2 ст. 105 КПК України, рекомендуємо за можливості долучати до протоколу повні копії досліджених даних на носіях (залежно від об'єму – лазерних чи флеш-дисків). Крім того, у контексті огляду комп'ютерних даних пропонуємо тлумачити абз. 4 п. 1 ч. 3 ст. 104 КПК України як вимогу повідомляти учасників процесуальної дії та вносити до вступної частини протоколу відомості про технічні пристрої (зокрема



електронно-обчислювальні) та носії інформації, що будуть застосовані під час огляду. Зазначимо також, що особливості фіксування перебігу й результатів проведення цієї слідчої (розшукової) дії доцільно розглянути в окремому дослідженні на предмет тактики огляду комп'ютерних даних.

Виходячи із розглянутих сутності огляду як слідчої (розшукової) дії, специфічного об'єкта огляду комп'ютерних даних та встановленого законом процесуального порядку його проведення, пропонуємо таку дефініцію огляду комп'ютерних даних. Огляд комп'ютерних даних – це гласна слідча (розшукова) дія, що проводиться стороною обвинувачення з використанням електронно-обчислювальної техніки шляхом безпосереднього сприйняття аудіо-візуального виразу комп'ютерних даних з метою отримання відомостей про факти, що мають значення для кримінального провадження.

### **Висновки**

Огляд комп'ютерних даних є самостійним, легально визначеним різновидом огляду у кримінальному провадженні. Безпосереднім об'єктом такого огляду є аудіо-візуальний вираз комп'ютерних даних, які ми пропонуємо розуміти як інформацію, що міститься в запам'ятовуючому пристрої електронно-обчислювального приладу у форматі, придатному для обробки, пересилання й інтерпретування обчислювальними пристроями комп'ютерної техніки. Такий вид огляду може бути відмежований від огляду комп'ютерної техніки за об'єктом і від зняття інформації з електронних інформаційних систем, доступ до яких не обмежується їх власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту, за критерієм (не)таємності. Кримінальне процесуальне законодавство визначає сутність дослідженої процесуальної дії, суб'єктів її проведення, встановлює специфічні вимоги до фіксування перебігу та результатів її проведення. Огляд комп'ютерних даних – це гласна слідча (розшукова) дія, що проводиться стороною обвинувачення з використанням електронно-обчислювальної техніки шляхом безпосереднього сприйняття аудіо-візуального виразу комп'ютерних даних з метою отримання відомостей про факти, що мають значення для кримінального провадження.

Вважаємо, що подальші перспективи наукових досліджень у цій сфері пов'язані з формулюванням практично-орієнтованих тактичних рекомендацій щодо проведення огляду комп'ютерних даних та використання таких даних під час доказування у кримінальному провадженні. Науково-теоретичні положення щодо сутності, процесуального порядку й тактики огляду комп'ютерних даних є перспективною складовою криміналістичного вчення про збирання, дослідження та використання доказів у кримінальному провадженні.

**Список бібліографічних посилань:** **1.** Коваленко А. В. Особливості тактики огляду електронних документів під час досудового розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1 (88). С. 182–191. **2.** Гутник А. В., Хитра А. Я. Кримінальні процесуальні та криміналістичні основи використання електронних документів у доказуванні : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2022. 204 с. **3.** Захарова О. В. Особливості проведення огляду вилученої комп'ютерної техніки під час розслідування комп'ютерних злочинів. *Слідча практика*. 2012. № 3. С. 169–175. **4.** Манжжай О. В. Особливості огляду засобів комп'ютерної техніки. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2016. № 3 (74). С. 111–120. **5.** Одерій О. В., Корона С. О., Самойлов С. В. Тактика слідчого огляду комп'ютерних систем та їх елементів. Донецьк, 2010. 88 с. **6.** Степанюк Р. А., Перлін С. І. Цифрова криміналістика й удосконалення системи криміналістичної техніки в Україні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2022. № 3 (99). С. 283–284. DOI: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.99.283-284>. **7.** Shevchuk V. Innovative Essence of Criminalistic and Prospective Directions of its Development // Developments of criminalistics theory and future of forensic expertology: liber amicorum profesoriui Egidijui Vidmantui Kurapkai : monografy / H. Malewski, S. Matulienė, V. Shepitko et al. Vilnius : Mykolas Romeris University, 2022. Pp. 152–168. **8.** Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є. Слідчий огляд: поняття та види. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 264–269. **9.** Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. А. Степанюк, В. О. Гусева, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. 388 с. **10.** Весельський В. К. Концептуальні основи тактики слідчих дій (слідчий огляд, допит, призначення і проведення судових експертиз). *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2012. № 2. С. 151–158. **11.** Криміналістика : підручник : у 2 т. / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. А. Степанюка, В. О. Малярової. Харків, 2017. Т. 1. 384 с. **12.** Коваленко А. В. До питання розмежування огляду комп'ютерної техніки та огляду комп'ютерних даних // Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 квіт. 2023 р.) / МВС України, Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2023. С. 110–112. **13.** Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / редкол.: В. Т. Нор (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. Т. 19: Кримінальний процес, судострій, прокуратура та адвокатура. 960 с. **14.** Бабіков О. П. Негласні слідчі (розшукові) дії: правове регулювання, організація проведення, тактика, зразки процесуальних документів. Київ : Інтерсервіс, 2022. 392 с.

Надійшла до редколегії 17.08.2023

Прийнята до опублікування 13.09.2023



## **Kovalenko A. V. Computer data examination: the essence and procedural order**

*The article is devoted to clarifying the essence and procedural order of computer data examination in criminal proceedings. This type of examination, as defined by the Law of Ukraine No. 2137-IX dated 15.03.2022, is a novelty of criminal procedure legislation and requires theoretical elaboration. It is noted that the legislative consolidation of the types of examination should be determined by the need to establish specific procedural requirements for their conduct. It is specified that the direct object of such an examination is the audio-visual representation of computer data, which is defined as information contained in the storage device of an electronic computer in a format suitable for processing, transmission and interpretation by computer computing devices.*

*Within the framework of the article, the examination of computer data is distinguished from the examination of computer equipment (by the object criterion) and from the removal of information from electronic information systems (by the (non)secrecy criterion). The author emphasises that the procedural order of the analysed procedural action is regulated by Articles 104, 105, 223, 237 of the CPC of Ukraine, as well as the requirements for collection and verification of evidence (Chapter 4 of the CPC of Ukraine), the principles of criminal proceedings (Chapter 2 of the CPC of Ukraine) and other general provisions of criminal procedural legislation. The subjects of the computer data examination are the investigator, prosecutor, coroner, detective and operative officer (upon written order).*

*It is recommended to conduct the investigated procedural action involving a specialist. The computer data examination is defined as a public investigative (detective) action carried out by the prosecution with the use of electronic computing equipment by means of direct perception of audio-visual expression of computer data in order to obtain information about facts relevant to criminal proceedings.*

**Key words:** criminal proceedings, proof, collection of evidence, investigative (detective) actions, examination, computer data.

